

Sygn. akt IV U 194/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jerzy Zalasieński
Protokolant	st. sekr. sądowy Małgorzata Wierzbicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 grudnia 2015r. w S.

odwołania W. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 14 stycznia 2015 r. (Nr (...))

w sprawie W. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty rodzinnej

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala W. J. prawo do renty rodzinnej po zmarłym J. K. poczynając od dnia 01 grudnia 2014 r.

Sygn. akt IV U 194/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 stycznia 2015 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. działając na podstawie art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440) odmówił ubezpieczonej W. J. prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 26 października 2011 r. J. K.. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż ubezpieczona nie przedłożyła dokumentacji potwierdzającej istnienie obowiązku alimentacyjnego ani konkretyzację tego obowiązku w drodze umowy zawartej w formie pisemnej lub realizację tego obowiązku na podstawie porozumienia pomiędzy rozwiedzionymi małżonkami.

Odwołanie od powyższej decyzji odwołanie wniosła W. J., która wniosła o przyznanie jej prawa do renty rodzinnej po byłym mężu J. K.. Powołała się przy tym na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie SK 61/13, w którym stwierdzono o niezgodności, z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, art. 70 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zakresie, w jakim uprawnienie małżonki rozwiedzionej do uzyskania renty rodzinnej uzależnia od wymogu posiadania w dniu śmierci męża prawa do alimentów z jego strony, ustalonych wyłącznie wyrokiem lub ugodą sądową. W ocenie Trybunału, nie ma podstaw do różnicowania prawa rozwiedzionej małżonki, która miała sądowo ustalone alimenty od byłego męża od rozwiedzionej małżonki, która otrzymywała alimenty od byłego małżonka dobrowolnie. Ustawodawca powinien bowiem promować dobrowolne realizowanie obowiązku alimentacyjnego przez

małżonków rozwiedzionych, a nie zmuszać ich do występowania na drogę sądową. Ubezpieczona wskazała, iż otrzymywała od byłego męża, na skutek ustnego porozumienia, alimenty w wysokości 500 zł miesięcznie. Powyższą kwotę otrzymywała do ręki, w zamian za co wystawiała pokwitowania. W październiku 2010 r. J. K. uległ wypadkowi. Na skutek doznanych obrażeń, stał się całkowicie niezdolny do pracy i niezdolny do samodzielnej egzystencji, wobec czego nie mógł wspierać finansowo ubezpieczonej, gdyż sam potrzebował opieki (odwołanie k. 1).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k. 3-4).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczona W. J., urodzona (...), w dniu 19 grudnia 2014 r. złożyła do (...) Oddział w S. wniosek o przyznanie renty rodzinnej po zmarłym w dniu 26 października 2011 r. byłym mężu, J. K. (wniosek k. 1-6 a. r., odpis skrócony aktu zgonu k. 10 a. r.). Do wniosku ubezpieczona dołączyła odpis skrócony aktu małżeństwa J. K. i W. J. (k. 9 a. r.) oraz odpisy (k. 33 a. r.) wyroku Sądu Wojewódzkiego w Siedlcach z dnia 3 września 1998 r. w sprawie I C 147/1998, w którym orzekł rozwód z winy obu stron istniejącego pomiędzy wymienionymi związku małżeńskiego jak również, utrzymujący powyższe orzeczenie w mocy, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 30 grudnia 1998 r. w sprawie I ACa 379/98. Ubezpieczona przedłożyła również pokwitowania odbioru od J. K. alimentów w kwocie 500 zł za miesiące: kwiecień, maj, czerwiec, sierpień oraz październik 2010 r. oraz oświadczyła, iż nie zawarła nowego związku małżeńskiego (k. 12-14 a. r. i k. 32). Wobec powyższego, zaskarżoną decyzją z dnia 19 stycznia 2015 r. (...) Oddział w S. odmówił przyznania ubezpieczonej prawa do renty rodzinnej (k. 39 a. r.).

Ubezpieczona zawarła z byłym mężem ustną umowę, na podstawie której J. K. miał wypłacać jej określoną sumę pieniężną tytułem alimentów. Miało to związek z niedostatkiem, w jakim znajdowała się W. J.. Utrzymywała się ona wówczas z renty. Dochody z powyższego źródła nie wystarczały do utrzymania ubezpieczonej. Dlatego też wsparcie ze strony byłego męża było pomocne. Ubezpieczona otrzymywała również pomoc od syna i siostry. W. J. była bowiem zmuszona do comiesięcznego zakupu leków za kwotę ok. 200 zł.

J. K. rozpoczął wykonywanie powyższej umowy w marcu 2009 r., kiedy to wypłacił kwotę 400 zł do rąk ich syna, M. K.. Systematycznie, do momentu wypadku, który wydarzył się w październiku 2010 r., J. K. wypłacał pod koniec miesiąca do rąk W. J. sumy pieniężne tytułem alimentów. W ostatnim okresie wynosiły one 500 zł miesięcznie. Na skutek powyższego wypadku J. K. był nieprzytomny. Aktualnie ubezpieczona utrzymuje się z renty w wysokości ok. 600 zł. (zeznania ubezpieczonej k. 9-10 a. s., zeznania świadka M. K. k. 9v, pokwitowania k. 12-14 a. r., faktury na zakup leków- koszulka k. 8 a. s., k. 15-25 a. r.).

W dniu 27 grudnia 2010 r. Lekarz Orzecznik ZUS uznał J. K. za całkowicie niezdolnego do pracy i niezdolnego do samodzielnej egzystencji w okresie od 30 października 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. (orzeczenie k. 2 a. s.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Jak stanowi art. 70 ust. 3 powyższej ustawy, małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w ust. 1 lub 2 miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.

Do warunków określonych w art. 70 ust. 1 pkt 1 ustawy o FUS należą: osiągnięcie przez wdowę w chwili śmierci męża wieku 50 lat lub jej niezdolność do pracy. Z kolei w art. 70 ust. 2 przywołanej ustawy wskazano, że prawo do renty

rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w ust. 1 pkt 2.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy w art. 60 § 1 stanowi, iż małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego.

W ocenie Sądu, W. J. spełnia wymienione wyżej przesłanki do nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym byłym mężu, J. K..

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w dniu śmierci J. K., tj. w dniu 26 października 2011 r., ubezpieczona miała ukończone 50 lat. Tym samym spełniała warunek określony w art. 70 ust. 1 ustawy o FUS.

Odnośnie wypełnienia przez W. J. wymogu określonego w art. 70 ust. 3 ustawy o FUS, Sąd stwierdził, co następuje.

Jak wskazała ubezpieczona, kwestią zgodności art. 70 ust. 3 ustawy o FUS z normami konstytucyjnymi zajął się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 maja 2014 r. sygn. akt SK 61/13. W uzasadnieniu do powyższego wyroku Trybunał wskazał, iż (...) w wypadku obowiązku alimentacyjnego między rozwiedzionymi małżonkami. Ex lege obowiązek ten obciąża bowiem jedynie niektórych z nich, tj. tych, którzy spełniają warunki określone w art. 60 § 1 k.r.o. Pierwszy warunek dotyczący orzeczenia o winie zależy od treści wyroku rozwodowego, zaś drugi wymaga dokonania ustaleń faktycznych celem stwierdzenia, czy małżonek, który nie został uznany za wyłącznie winnego znajduje się w niedostatku. Obowiązek alimentacyjny między rozwiedzionymi małżonkami, o którym mowa w art. 60 § 1 k.r.o., tak samo jak obowiązek alimentacyjny między członkami rodziny, może być realizowany dobrowolnie, bez potrzeby występowania na drogę sądową. Jest to bowiem obowiązek, który powstaje ex lege, w razie zaistnienia przesłanek w przepisie tym wymienionych. W dalszej części wywodów Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż z takiego ujęcia art. 60 § 1 k.r.o. można byłoby wyprowadzić wniosek, że konkretyzacja alimentów między byłymi małżonkami w razie zaistnienia przesłanek wskazanych w tym przepisie w pierwszej kolejności powinna nastąpić ugodowo, a dopiero w dalszej kolejności - na drodze sądowej. Następnie, Trybunał wywiódł, iż renta rodzinna, jak wcześniej zostało to już wyjaśnione, jest świadczeniem o charakterze alimentacyjnym, które ma na celu rekompensatę osobom uprawnionym źródła dochodu utraconego wraz ze śmiercią byłego małżonka. Zgodnie z celem tego świadczenia i sposobem jego uregulowania rentę rodzinną powinna otrzymać osoba, której prawo do alimentów przysługiwało, niezależnie od tego, czy obowiązek alimentacyjny byłego małżonka został potwierdzony przez sąd ugodą lub wyrokiem, czy był on dobrowolnie realizowany do momentu śmierci zobowiązanego. Zróżnicowanie wprowadzone przez art. 70 ust. 3 ustawy FUS ma również nieproporcjonalny charakter, gdyż waga interesu, któremu ma ono służyć, nie pozostaje w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku nierównego potraktowania podmiotów podobnych. Powyższe doprowadziło Trybunał do wniosku, iż art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim uprawnienie małżonki rozwiedzionej do uzyskania renty rodzinnej uzależnia od wymogu posiadania w dniu śmierci męża prawa do alimentów z jego strony, ustalonych wyłącznie wyrokiem lub ugodą sądową, jest niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wobec powyższego, stwierdzić należy, iż wszelkie umowy alimentacyjne, również zawarte w formie ustnej, stanowią podstawę do wypełnienia hipotezy art. 70 ust. 3 ustawy o FUS. Jak wynika z zeznań ubezpieczonej oraz świadka M. K., między W. J. a J. K. została zawarta w 2009 r. ustna umowa o wypłacaniu alimentów. Umowa ta była przez J. K. wykonywana, o czym świadczy treść złożonych zeznań oraz pokwitowania wystawiane przez ubezpieczoną za miesiące kwiecień, maj, czerwiec, sierpień oraz październik 2010 r. (k. 12-14 a. r.). Wyżej wymienione zeznania zostały uznane przez Sąd za wiarygodne. Są one logiczne oraz spójne. Za wiarygodnością powyższej relacji przemawia również to, iż jak wynika z pokwitowania (k. 12 a. r.), po raz ostatni J. K. wypłacił byłej małżonce kwotę 500 zł tytułem alimentów w dniu 28 października 2010 r., zaś od dnia 30 października 2010 r. był on całkowicie niezdolny do pracy oraz niezdolny do samodzielnej egzystencji. Nie budzi również wątpliwości Sądu, iż W. J. od 2009 r. znajdowała się w niedostatku. Jak

wynika bowiem z jej oraz M. K. zeznań w okresie trwania umowy alimentacyjnej wydawała ona ok. 200 zł miesięcznie na zakup leków. Źródło jej utrzymania stanowi zaś renta wynosząca ok. 600 zł miesięcznie. Tym samym stwierdzić należy, iż w 2010 r. znajdowała się ona w niedostatku. Nie była ona przy tym uznana za wyłącznie winną rozkładu pożycia, dlatego też wypełniała hipotezę art. 60 § 1 krio. W konsekwencji stwierdzić należy, iż w dniu śmierci J. K. ubezpieczona była uprawniona do alimentów w rozumieniu przepisu art. 70 ust. 3 ustawy o FUS.

Reasumując, stwierdzić należy, iż W. J. w chwili śmierci byłego męża spełniała wymogi, wyrażone w art. 70 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy o FUS, do nabycia renty rodzinnej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.